Cena egzemplarza 15 groszy.

PRZEGLĄD POMORSKI

DZIENNIK CHEŁMŻYŃSKI

Pismo demokratyczne i bezpartyjne poświęcone sprawom kulturalno - oświatowym i gospodarczym

PRENUMERATA:

wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt z dodatkiem tygodniowym „STRZECHA RODZINNA“ wynosi miesięcznie w ekspedycji 2,10 zł, z odnoszeniem w dom przez listonosza 2,46 zł, kwartalnie 7,38 zł.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie gazety.
Nakładem i drukiem „Drukarni Przemysłowej“ (Fr. Miemczyk) w Chełmży.
Redakcja czynna od godziny 11 — 12 i od 16 — 17-tej.
Redaktor naczelny i odpowiedzialny: KLEMENS KOBIERSKI, Chełmża.

Telefon 72.

OGŁOSZENIA:

10 groszy za milim. 1 łamowo, szerokości 33 mm. Za reklamy na stronie tekstowej szerokości 82 m/m. 50 gr. na II-giej 75 gr. na I-ej 1,— zł.
Przy powtórzeniu ogłoszeń udziela się rabatu. — Przy dochodzeniach sądowych i konkursach wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty.
Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsca administracja nie odpowiada
Konta bankowe: Miejska Kasa Oszczędności — Bank Ludowy Chełmża
— Miejsce płatności — Chełmża. —

Redakcja Administracja i Ekspedycja: Chełmża, przy Rynku Bednarskim nr. 1., narożnik ul. Hallera

Nr. 10. | Chełmża, sobota dnia 12-go stycznia 1929 r. | Rok II.

O rzeczową ocenę wartości obywatela.

W życiu każdego narodu jest niesłychanie ważnem zagadnieniem dla całości — potęga państwa, a dla każdego obywatela z osobna — dobrobyt. Potęgę państwową i dobrobyt indywidualny może wybudować jedynie społeczeństwo swoją pracą wytwórczą, państwo zaś dobrem ustawodawstwem i umiejętną administracją może zapewnić społeczeństwu proporcjonalne i spokojne korzystanie z dobrodziejstw wyników pracy. Zasadniczy błąd logiczny popełnia każdy, kto od administracji państwowej, wymaga stworzenia dobrobytu osobistego obywateli lub potęgi państwowej. Przecież wiemy wszyscy, że siła państwa tak wewnętrzna jak i zewnętrzna zależy od stopnia zdolności wytwórczej przeciętnego obywatela, form organizacji gospodarczej w społeczeństwie, stopnia karności organizacyjnej, inteligencji i zdolności zbiorowego oddziaływania na rozwój gospodarczy, kulturalny i polityczny świata. W obecnym ustroju świata, gdy każde państwo jest składową cząstką zbiorowego organizmu, nawet najzdolniejszy minister nie może na arenie międzynarodowej reprezentować nic więcej ponad rzeczywisty stan siły wewnętrznej swego państwa. Siła jego argumentów nie zależy od sposobu wymowy lecz od roli narodu, jaką odgrywa w codziennem życiu gospodarczem i kulturalnem świata.

A teraz zastanówmy się nad stworzeniem dobrobytu indywidualnego. Dla wyjaśnienia zagadnień musimy sobie uprzytomnić, że w czasach, gdy każdy człowiek ma równe prawa bytowania, dominującym czynnikiem w zdobywaniu dobrobytu jest wynik pracy. Społeczeństwo, które wynagradza pracownika za wynik pracy podług jej wartości na rynku zbytu, znalazło klucz do rozwiązania najbardziej zawiłych zagadnień socjalnych. Przecież każdy z nas, nabywając jakikolwiek produkt, płaci zań ustaloną cenę rynkową niezależnie od tego, kto go wytworzył. Wartość bowiem określa tylko objektywna jakość towaru. Dlatego człowiek, który chce dużo zarabiać, musi wytwarzać dużo i dobrych produktów. Dla nabywcy towaru jest kwestją najzupełniej obojętną, gdzie wytwórca nauczył się pracy swojej: w domu, w szkole czy na uniwersytecie. Z tego wynika, że człowiek niema żadnych podstaw do żądania wynagrodzenia z tytułu ukończenia takich lub lub innych studjów Studja są osobistem ułatwieniem osiągania lepszych wyników pracy, w określonym czasie. Dopiero w owocach tej pracy może wytwórca otrzymać zapłatę za jego wysiłki, dokonane podczas studjów.

Amerykanie pierwsi zastosowali system wynagradzania za wyniki pracy, za nimi poszły narody Skandynawskie i zaczynają go wprowadzać Niemcy. Jakie to wydaje wyniki, wystarczy porównać wywóz produktów na głowę mieszkańca w różnych krajach. Danja wywozi rocznie na głowę mieszkańca za 121 dolarów, a Polska za 3 dolary, a więc 40 razy więcej. A przecież jest rzeczą niemożliwą, żeby duńczycy pracowali 40 razy więcej niż my. Przyczyna tej różnicy jest inna, a mianowicie ta, że duńczycy płacą nie za stopień wykształcenia, a za wynik pracy. My zaś płacimy za stopień nauki, dlatego mamy nadprodukcję ludzi z wyższem wykształceniem, a zato prawie kompletny brak należycie przygotowanych do swej pracy rzemieślników i rolników.

Wszyscy prawie powtarzamy, że Polska jest krajem rolniczym i podkreślamy, że odbudowa gospodarcza państwa musi być dokonana na roli. Ale mało ludzi uświadamia sobie, że rolnicy polscy, pozbawieni należytego przygotowania do swego zawodu, a przez to samo kontakt ze zdobyczami techniki nowoczesnej produkcji, produkują 1 litr mleka po 50 groszy, 1 q. żyta po 45 zł, 1 kg. mięsa po 2 zł., a mogliby, gdyby umieli, mleko produkować po 18 groszy, żyto po 15 zł. a mięso po 1.30 zł.

Nie znaczy to, że po bardzo niskich cenach dostarczaliby oni swoje produkty obywatelom miast Lecz przy wyższych zarobkach ludność rolnicza kupowałaby znacznie więcej wyrobów przemysłowych. Szwajcarski obywatel, a więc i rolnik — kupuje przeciętnie rocznie ubrań za 185 fr. a polski tylko za 45 zł. Maszyn szwajcar za 145 fr. a polak za 27 zł. W Szwajcarji każdy rolnik czyta jedno, a nawet kilka pism, a w Polsce na wieś przypada jedno pismo. Rolnicy czescy mają miljard dolarów oszczędności w bankach i od pożyczonego kapitału płacą 5 proc. rocznie, a nasi rolnicy obległają Państwowy Bank Rolny i prywatnie płacą 5 proc. miesięcznie.

Tam, gdzie żywi się dziś przy nieumiejętnej pracy na 10 morgach nędznie 5 czy 7-ro ludzi, za lat 10 czy 15, gdy ilość ta wzrośnie grozi im ostateczna nędza. Przy odpowiedniej zaś kulturze rolnej mogliby oni żyć w dobrobycie i przygotowywać się do różnych rodzajów pracy wytwórczej w szkołach zawodowych, aby w przyszłości być produkcyjnymi obywatelami, a nie balastem. Przecież w Belgji mieszka blisko 300 mieszkańców na 1 kw. km. i nie ma kwestji przeludnienia, gdyż wytwarzają więcej niż zużywają na swoje utrzymanie. U nas zaś przy 84 mieszkańcach na 1 km. kw. istnieje kolosalne przeludnienie.

Najwyższy już czas wziąć to wszystko pod rozwagę, zawinąć rękawy i wziąć się do pracy nad stwarzaniem dobrobytu społecznego i potęgi państwowej. Jeżeli chcemy dojść, każdy z osobna, do dobrobytu — dążmy do tego upragnionego celu przez podnoszenie dobrobytu ogólnego, gdyż inaczej, na dłuższą metę, celu nie osiągniemy

(J. Gl.)

Dziennik angielski stwierdza doniosłą rolę Gdańska i Gdyni.

Londyn. „Daily Telegraph“ zamieszcza obszerną korespondencję, poświęconą Gdańskowi i Gdyni.

Gdańsk — pisze „Daily Telegraph„ — jest najbardziej interesującym i najtrudniejszem problemem pokojowym Europy.

Przez korytarz gdański bowiem przechodzi olbrzymia ilość pociągów wiozących węgiel z Górnego Śląska. Polska może śmiało konkurować z węglem angielskich na rynkach północnych, ponieważ umożliwia jej to niski koszt produkcji i taryfy przewozowej.

Stanowiska polskiego portu z punktu widzenia interesów angielskich nie można lekceważyć. W roku 1926 wywieziono przez Gdańsk z G. Śląska 300.000 ton miesięcznie, zaś w r. 1928 100 miljonów ton w ciągu roku.

Gdy rozbudowa portu w Gdyni zostanie zakończona, eksport polski węgla kamiennego dojdzie do 120 miljonów ton rocznie.

To więc — kończy „Daily Telegraph“ — jest najlepszem wskaźnikiem sytuacji na Bałtyku.

Dramatyczny pościg za więźniami z wysp Sołowieckich.

Moskwa, 10. 1. W związku z gremjalną ucieczką więźniów politycznych z wysp Sołowieckich administracja wezwała z Popowa bataljon 3 p p. w sile 200 ludzi, oraz za pośrednictwem radjostacji, która przez więźniów nie została uszkodzona, wezwano z miejscowości Kemi i bliższych miejscowości, z których przybyło wąskotorówką 500 żołnierzy z karabinami maszynowemi i artylerją.

Zbiegli więźniowie przez zamarzniętą zatokę uciekają w kierunku Szwecji i Finlandji. Część więźniów zabarykadowała się w byłych klasztorach i dwóch cerkwiach, gdzie uzbrojona w rewolwery i karabiny ostrzeliwuje się przed atakami żołnierzy sowieckich.

Oblężenie więzienia trwa nadal. Przybywają nowe oddziały wojskowe, podczas gdy administracja Sołowiówka prowadzi rokowania z więźniami.

Dotąd 10 żołnierzy zostało zabitych. Z więźniów jest rannych i zmarzniętych około 50. Grozę sytuacji zwiększa fakt, że więźniowie zdobyli arsenał więzienny i rozporządzają większą ilością broni palnej, 14 urzędników administracji trzymanych jest jako zakładników.

Z pochwyconych około 100 więźniów, 60 osadzono w słynnem więzieniu na Górze Siekierowej 40 zabito pałkami.

Ucieczka politycznych więźniów sowieckich do Polski.

Z Mińska donoszą: W mińskiem więzieniu wybuchł bunt więźniów. Więźniowie w liczbie 22 rozbroili straż sowiecką i zbiegli z gmachu więzienia. Wskutek zarządzonego pościgu 14 więźniów ujęto w miasteczku Tomajsk. Reszcie zbiegów ze skazanym na śmierć za działalność kontrrewolucyjną b. pułkownikiem armji carskiej Aleksym Władymirskim, udało się dotrzeć do granicy i schronić się przed dalszym pościgiem w okolicach Wielkich Chutorów.

Nie będzie wojen w Ameryce?

W Waszyngtonie podpisano na konferencji panamerykańskiej układ o obowiązującem rozjemstwie wewnętrzno-amerykańskiem. Układ podpisany został przez 20 państw ze Stanami Zjednoczonemi na czele. Nie podpisała układu jedynie Argentyna.

Uszli przed aresztowaniem...

Donoszą z Budapesztu, że przedwczoraj wylądował na terytorjum węgierskiem samolot jugosłowiański, a wczoraj drugi, zmuszony do lądowania z powodu braku benzyny. Podróżników i obsługę aparatów zatrzymała żandarmerja.

Rozeszły się pogłoski, że podróżnymi są wybitni politycy, którzy uważali za właściwe tą drogą opuścić Jugosławję z powodu przewrotu.

Oficer duński skazany za szpiegostwo.

Trybunał w Lipsku skazał kapitana wojsk duńskich Lembourna za szpiegostwo na 5 lat więzienia i daktylografkę Annę Stegemann za współudział na 2 lata więzienia.

Spisek w Turcji przeciw wprowadzeniu alfabetu łacińskiego.

Donoszą z Brussa i Siwa (miasta tureckie w Azji Mniejszej) o zarządzonych tam przez rząd turecki szeregu aresztowań. W miastach tych oraz w okolicy miał powstać spisek przeciwko wprowadzeniu w Turcji alfabetu łacińskiego. Jest kilkuset aresztowanych.

W St. Zjednoczonych 12.000 zmarło na grypę.

Donoszą z N. Jorku, że szerząca się od pewnego czasu w Stanach Zjednoczonych epidemja grypy pochłonęła dotychczas 12 tysięcy osób.

Z kraju.

Pożyczki dla inwalidów.

Minister skarbu uruchomił w dn. 8-go stycznia br. kredyt w wysokości pół miljona zł. z budżetu i przekazał go Państwowemu Bankowi Rolnemu na pomoc dla inwalidów, wdów i sierot, celem uruchomienia nowych przedsiębiorstw koncesjonowanych, względnie dla już istniejących. Pożyczki te oprocentowane będą w wysokości 2 do 5 proc. w stosunku rocznym.

Rozwój budownictwa na G. Śląsku.

Województwo śląskie w roku ub. zbudowało w szeregu miejscowości przeszło 900 domków robotniczych. W związku z tem tamtejsza prasa niemiecka występowała ostro przeciwko rzekomemu marnotrawieniu grosza publicznego, stwierdzając, że domki te nie nadają się do użytku, skutkiem czego nikt w nich nie chce mieszkać, i nikt ich nie kupuje. Jak się dowiadujemy z wymienionej liczby sprzedano dotychczas około 870 domków, w 19 miejscowościach. Temsamem okazuje się, że twierdzenie prasy niemieckiej w tej sprawie nie odpowiadają prawdzie.

Odpowiedź Polski na notę Sowietów.

Warszawa (AW). Jedna z niemieckich ajencyj telegraficznych podała, że wczoraj wieczorem została doręczona posłowi sowieckiemu w Warszawie Bogomołowowi odpowiedź rządu polskiego na propozycje sowieckie. Wiadomość ta naturalnie nie odpowiada prawdzie, gdyż nota nie została doręczona i prawdopodobnie nie zostanie doręczona posłowi Bogomołowowi, lecz przesłana będzie do Moskwy.

Krótkie wiadomości.

Powstanie Indjan w Ekwadorze zostało ostatecznie zlikwidowane przez wojska rządowe.

Wielki proces 26 komunistów rozpocznie się w tych dniach w Kownie o zamach stanu. Wszystkim grozi kara śmierci.

Nową aferę sabotażu wykryły władze sowieckie w Zagłębiu Donieckiem. Aresztowano 2 inżynierów i dyrektora f-my „Donuglo“.

Epidemja grypy w Berlinie rozszerza się w zastraszający sposób. Prawie co czwarty mieszkaniec jest chory.

Kaganiec prasowy w Jugosławji. W Białogrodzie zawieszono cały szereg pism, które występowały opozycyjnie przeciwko dzisiejszemu dyktatorowi królowi Aleksandrowi.

Papież ustalił już zasadnicze punkty co do porozumienia między Watykanem a Kwirynałem. Umowa ta zostanie niebawem ogłoszona.

Straż graniczna jugosłowiańska zamordowała strzałami 3 chłopów bułgarskich pragnących przejść nielegalnie granicę.

W Sulzkirchen w Palatynacie Górnym odczuto w środę 9 bm. dość silne trzęsienie ziemi.

Niemcy zapłaciły Polsce 188 miljonów złotych jako część spłaty reparacyjnej.

Katastrofa kolejowa w Anglji. W pobliżu stacji Ashchurch na linji Bristol-Nottingham ekspress wpadł, wśród gęstej mgły, na pociąg towarowy. 3 osoby zabite, 15 rannych.

Walki wojsk Amanuallaha przybrały ostrą formę. Powstańcy na północo-zachód odparli wszystkie ataki wojsk rządowych i zmusili je do cofnięcia się.

Awanturniczy Zubkow i jego zwarjowana żona, siostra ekskajsera, księżna Wiktorja, wyjeżdżają do Konga w Afryce.

Mieszkańcy miasta Dernis koło Spalato w Dalmacji ukamienowali swego burmistrza Ajdamica, z powodu jego brutalnego obchodzenia się z ludźmi

Litwini zaaresztowali proboszcza polskiego w Wilkomierzu ks. Sienkiewicza i prezesa Ogniska Polskiego Rodziewicza.

Skórcz. (Roki sądowe). W roku 1929 w Skórczu odbędą się nast. roki sądowe: od 8 do 11 stycznia, od 5 do 8 lutego, od 5 do 8 marca, od 9 do 12 kwietnia, od 14 do 17 maja, od 4 do 7 czerwca, od 9 do 12 lipca, od 10 do 13 września, od 8 do 11 października, od 5 do 8 listopada, i od 10 do 13 grudnia.

Grudziądz. (Wizyta wojewody). Jak się dowiadujemy, dnia 19 bm przybywa do Grudziądza Wojewoda Pomorski p. Lamot, który przeprowadzi wizytację niektórych instytucyj społecznych i komunalnych.

Chojnice. (Nowy starosta). Dotychczasowy starosta pow. chojnickiego p. Weiss — ma niebawem ustąpić z dotychczasowego stanowiska, które ma objąć p. dr. Rzyska z Poznania.

Tabela wygranych.

III kl. 18 państw. loterji klasowej.

W 1-ym dniu ciągnienia główniejsze wygrane padły na nr.

20.000 zł. na nr.: 42086.
5000 zł. na nrr.: 41105.
2000 zł. na nr.: 142933.
1000 zł. na nr.: 80155 120934.
500 zł. na nr.: 44822 95816 102736 155185.
400 zł. na nr.: 61234 66236 68653 71514 73235 77424 131928 154105.
300 zł. na nr.: 16216 24922 29519 30192 48765 80750 8 461 88328 92262 94893 102624 103575 123397 145384 1522 03 159182 162530 165916 167464 170262.

Z dalszych stron.

Toruń. (Mąż jej zabronił tańczyć i dlatego popełniła samobójstwo). W nocy z dnia 6 na 7 bm. 21-letnia młoda mężatka Marja K-ska skoczyła w celu samobójczym z mostu do Wisły. Mimo natychmiastowych poszukiwań zwłok denatki nie zdołano odnaleźć.

Jak się dowiadujemy, powodem samobójstwa były nieprzejednane stanowisko męża, który zabronił jej tańczyć na zabawie z pewnym mężczyzną.

Młoda para małżeńska sprowadziła się niedawno do Torunia i to z Włocławka.

Kl. Bierkoski.

Urwipełć

(Humoreska).

32) (Ciąg dalszy).

— E pewnikiem ci sie przewidziało — odparł Kuba — bo cingim myślisz o starym. I spojrzawszy na zegar, dodał — dopiro ósmo godzina, to kajby tam on ju wrócił.

— Ady wyndź, wyndź — nalegała żona. — Co ci szkodzi przekunać sie, dlaczego tak dziecioki sie śmiejum.

Zachęcony temi słowami Kuba, wziął czapkę, przykrył nią głowę i wyszedł na podwórze.

Alkohol — to nieszczęście, które wkracza tak do pałac w jak i do chat wieśniaczych i niejednokrotnie rozbija ognisko domowe. Jedna z tych istot poddaje się czarnej rozpaczy i kończy swój żywot tragicznie, a z drugą dzieją się niesamowite historje, które kończą się przeważnie więzieniem, lub zupełnem wykolejeniem się i upadkiem w błoto... Teść sołtysa nie był nałogowym pijakiem, ale przy lada nadarzającej się okazji lubił sobie porządnie „zaprószyć“ głowę tym trunkiem, z którego państwa ciągną olbrzymie zyski.

Burek poznał wychodzącego z domu gospodarza i radośnie zaszczekał, rwąc się do nóg swego chlebodawcy. Podszedł ku niemu Kuba, pogłaskał go ręką po sierści i nadstawił uszu, bo dolecial go znajomy głos tuż pod wrotami wiodącemi do podwórza. Zaintrygowany, co by to mogło być, postąpił kilka kroków naprzód i oczom jego ukazał się rozłożony na ziemi teść, nucący sobie z cicha jakąś melodję. — Jeszcze se śpiwo — szepnął z politowaniem mąż Anusi, — widać, silnie sobie załoł... Zarzucił go na swe bary jak worek żyta i przyniósł do izby, kładąc go na ławie.

— Ło Matko Nojświętsza — zawołała córka — co tyn ociec narobił dobrygu. Pije i pije zawdy od śmierci matuli... Czekojno Kubuś trza go łozebrać.

— Nie — nagle krzyknął Rzepa — dej mi pokój!

Jadąc kilka kilometrów wozem i potem wędrując wężowato przez drogę ku domowi, wywietrzało mu nieco z głowy. Przyniesiony jednak do ciepłego mieszkania poczuł, że wódka znowu odurzyła go, więc rzekłszy powyższe słowa, odepchnął Anusię na bok i wstał z ławy. Nogi się pod nim trzęsły, w głowie mu szumiało i stała się ona niezwykle ciężką. Jakimś dziwnym wzrokiem zmierzył swego zięcia, aż ten poczuł mimowoli trwogę. W jego zachowaniu się było coś niesamowitego. Anusia cofnęła się za plecy swego męża i nie śmiała wyrzec ani słowa. Rzepa zgrzytnął zębami i wyskoczył z izby na podwórze, wrzeszcząc głośno:

— Dejta mi zapołki! Dejta lampe, bo musze iść do moi Kundzi... Una tam na mie czeko.. oj czeko..

Zawrócił po chwili z powrotem, wszedł do sieni i zaczął się wdrapywać po drabinie na strych, gdzie wszedł szczęśliwie. Słyszeli następnie mło dzi, jak chodził on po górze, ale potem wszystko ucichło.

Stojąc Kuba w sieni, bo wyszedł również z mieszkania za teściem, odezwał się do żony:

— Słyszysz Janusia, stary zwarjował...

— E, co ty tyż godosz — odrzekła z niedowierzaniem gosposia.

— Powiadum ci — ciągnął dalej zatrwożony postępowaniem teścia zięć — staremu coś źle z oczów patrzało... Boje sie, aby un na górze sobie czegu nie zrobił.

— Co znowu? Co un mo sobie zrobić. Wloz na góre to i dobrze; wyśpi sie tam i jutro bydzie zdrów.

— E Janusia, coś mie sie widzi inaczy — powątpiewał dalej Kuba.

— Niepotrzebnie sie boisz. Jo ocza znum. Un robił tak downi, jak sie upiuł — dodała, pragnąc przekonać swego chłopa.

— Jo sie ta nie bojem, ino... — nie dokończył już, bo przerwała mu znowu żona: — Ady pudź ju, nima o czym myślić. Późno ju godzina, to trza iść spać.

Posłuchał Kuba swej połowicy. Był zmęczony, ale mu coś szeptało, pokonaj się i nie kładź się do łóżka. Już chciał prosić Anusię, aby mu pozwoliła czuwać całą noc, ale ona mu przerwała, prosząc: — pudź Kubuś, ady ju pudź.

Dał się skusić i poszedł do łóżka. Przez chwilę rozmawiała ze sobą, ona potem usnęła, on się zmagał ze snem, lecz w końcu uległ i również zasnął.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

KRONIKA

Chełmża, dnia 11 stycznia 1929 roku.

Kalendarzyk.

Piątek: Higinjusza pap., Teofila m.
Sobota: Arkadjusza m., Tacjana m.

Wschód słońca: 8,10 rano
Zachód słońca: 4,07 popoł.

DYŻUR NOCNY APTEK.

Od 6 do 12 Apteka pod Orłem przy Rynku.

— **Ciekawe odczyty** wygłosi dziś, 11 bm. o godz. 7 i pół wieczorem w Szkole Wydziałowej prelegentka Pomorskiego Uniwersytetu Powszechnego p. B. Peczatówna. Wybierzmy się wszyscy na te odczyty.

— **Zamiast prokuratorów wiceprokuratorzy.** W bieżącym miesiącu nastąpi wprowadzenie nowych stopni służbowych w magistraturze sądowej. Podprokuratorzy sądów apelacyjnych otrzymają tytuły wiceprokuratorów. W sądach okręgowych czynni będą podprokuratorzy i wiceprokuratorzy. Do tej ostatniej kategorji zaliczeni zostali podprokuratorzy, którzy mają już za sobą 3-letnią służbę. Nominacje wiceprokuratorów przez p. min. sprawiedliwości nastąpią do dnia 15 stycznia.

— **Ogólna rejestracja ludności w Polsce.** W połowie lutego ma być przeprowadzona w całej Polsce ogólna rejestracja ludności. Rejestracja ta zarządzona zostanie przez ministra spraw wewn. na podstawie rozp. Prez. Rzplitej o ewidencji ludności.

Rejestracja ta jest konieczna. W chwili obecnej 80 proc. obywateli nie zamieszkuje faktycznie w tych gminach, do których są przynależni. Powoduje to utrudnienia przy uzyskiwaniu dokumentów, wpisywaniu do ksiąg stałej ludności dzieci urodzonych w gminach, do których rodzice nie są przynależni itd. Pozatem na Kresach, gdzie prowadzone były przestarzałe księgi stanowe, panuje obecnie w tej dziedzinie zupełny chaos.

Wprowadzony zostanie jednolity system w tej dziedzinie i ludność będzie miała ułatwioną drogę w uzyskiwaniu różnych dokumentów.

— **Wieczorek** z łamaniem opłatka, wspólną kawką, gwiazdorem i tańcami urządza w niedzielę 20 bm. o godz. 7 i pół wieczorem w Willi Nowej tut. Towarzystwo śpiewu „Św. Cecylji“. Wstęp tylko za zaproszeniami.

— **28 tysięcy robotników polskich może wyjechać w r. b. do Francji.** Urząd emigracyjny oznajmia, że w dniach od 17—32 grudnia odbywała się w Paryżu druga sesja polsko-francuskiej komisji doradczej, zwołana przez rządy obu krajów dla uregulowania spraw rekrutacji i warunków pracy robotników polskich na terenie Francji. W konferencji z ramienia rządu polskiego brali udział dr. Tadeusz Dalbor, radca emigracyjny w Paryżu i dr. Poznański, konsul generalny w Paryżu. Komisja ustaliła rozmiary zapotrzebowania na robotników polskich we Francji na r. 1929 w ogólnej liczbie 28 tys., przyczem dotychczasowy kontyngent kobiet do prac rolnych został na rok bieżący znacznie zmniejszony, natomiast opieka nad kobietami, pracującemi na roli, została znacznie wzmocniona. Ponadto powzięto szereg uchwał, mających na celu poprawę bytu wychodźców polskich we Francji. Przyszłe posiedzenie komisji, zgodnie z wnioskiem delegacji polskiej, ma się odbyć w maju br. w Warszawie.

— **Mróz trwa.** Panujący od kilku dni silny mróz, prawie że nie stracił na nasileniu. Zauważyć można z powodu wiatru nieustanną zmianę w stopniach temperatury, która jednakże nie zaznacza się większemi wahaniami. Nagół temperatura powietrza utrzymuje się prawie na tej samej wysokości, co dni ubiegłych. Charakterystycznem jest, że barometr idzie stale w górę i osiągnął niebywałą wysokość. Wskutek silnych mrozów i śniegów spóźniają się w dalszym ciągu pociągi. Ponieważ spóźnienia te są niemal powszechne w całym kraju, przeto władze kolejowe zdwoiły czujność nad ruchem.

— **Szalona księżniczka** — piękny obraz arystokratyczno - dyplomatyczny i „Pod groźbą śmierci“, sensacyjny film odtwarzający zawody couboyskie wyświetlać będzie tylko przez dwa dni kino „Konkordja“. W głównej roli w pierwszym programie wystąpi piękna artystka Ellen Richter, a w drugim Hott Gibson. Na niedzielę przygotowuje się niezwykle interesujący program.

Program radjowy.

Piątek 11 stycznia br.

Poznań fala 344,8 m.

13,00 Sygnał czasu. — Koncert gramofonowy. 17,55 Koncert południowy, 1855 „Silva rerum“ — czyli rzeczy ciekawe. 19,20 Odczyt pt. „Föster o młodzieży współczesnej 20,15 Muzynka taneczna z kawiarni „Esplanada“.

Warszawa fala 1111 m.

11,56 Sygnał czasu z Warsz. Obserwatorjum Astronom. 15,35 Koncert z płyt gram. 17,55 Koncert orkiestry „Oaza-Band“. 18,50 Rozmaitości. 20,15 Transm. koncertu symf, z Filharmonji Warsz.,

Dojarze.

Wynagrodzenie dojarza wynosi według paragrafu e kontr. dla szwajcarów;
ad 1) od sztuki krowy dojnej, wołu roboczego, stadnika rozpłodow, 1,04 zł.
ad 2) od sztuki jałowizny powyżej 10 tygodni do dojścia do krowy lub wołu roboczego 0,65 zł.
ad 3) za wychowanie zdrowego cielaka do 10 tygodni 0,65 zł.

Płaca kobiet.

Jako wynagrodzenie pobierać będzie żona pracownika za przepracowaną godzinę 0,26 zł.

Toruń, dnia 21 grudnia 1928 r.

(—) Inspekor Pracy XI okręgu:
Inż. H. Zagrodzki.

Skracanie weksli.

Podjęta pod naciskiem z góry akcja o skrócenie zbyt długich weksli jest na ukończeniu.

Poszczególne organizacje przemysłowców mają ustalić terminy maksymalne dla każdej branży przemysłu i handlu, biorąc pod uwagę warunki ogólne możliwości finansowe. Zasadą ogólną jest skrócenie terminów wekslowych do zasadniczego — 3 miesięcznego, jedna że nie odrazu a stopniowo. W tym zakresie ma być przyjęta jako zasada skrócenie terminów dotychczasowych o 2 miesiące od Nowego Roku, to znaczy zamiast weksli 8-miesięcznych, — 6-miesięczne, zamiast 7 — 5-miesięczne, aż do czasu zredukowania tych terminów do 3 miesięcy.

Poszczególne organizacje przmysłowców mają przeprowadzić układ dobrowolny między swoimi członkami. Wyłamujący się ze swoich zobowiązań narażają się na ukracanie kredytu wekslowego nie tylko w bankach państwowych, ale i prywatnych.

Reforma sądownictwa.

Numer 104 „Dziennika Ustaw“ z dnia 30 grudnia poświęcony jest w całości rozporządzeniem ministrów, dotyczącym reformy sądownictwa w Polsce.

Ruch towarzystw.

Związek Podoficerów Rezerwy Koło Chełmża. Doroczne walne zebranie odbędzie się w sobotę 12 bm. o godz. 7 wiecz. w Hotelu Dworcowym. Obecność wszystkich członków konieczna.

Kat. Tow. Robotników Polskich. W niedzielę, 13 bm. po nieszporach odbędzie się w salce Domu Katolickiego zebranie. Obecność wszystkich członków konieczna.

Bank Polski płacił 10 stycznia za:

dolary amerykańskie	8.85 — 8,84
funty szterlingów	43.07
franki szwajcarskie	170,99
franki francuskie	34.75
marki niemieckie	211,15
guldeny gdańskie	172,23
szylingi austrjackie	124,96
liry włoskie	46,50
korony czeskie	26,30

Dział gospodarczy.

Płace robotników rolnych na Pomorzu ustalone przez Okręgowego Inspektora Pracy.

Przy obliczaniu płacy gotówkowej dla pracowników rolnych za miesiąc grudzień nie doszło do porozumienia pomiędzy przedstawicielami robotników a przedstawicielami pracodawców ani na Pomorzu, ani w Poznańskiem.

Wskutek tego — w myśl zbiorowego kontraktu rocznego — okręgowi inspektorzy pracy sami obliczyli i ogłosili taryfę rolną za miesiąc grudzień 1928 roku,

Okręgowi inspektorzy pracy wzięli — jako podstawę obliczenia cenę żyta: 16,06 złotych za centnar pojedyńczy.

Płace rolne za grudzień na Pomorze obliczył okręgowy inspektor pracy p. Zagrodzki z Torunia.

Obliczenie płac drukujemy za pismem Związku Robotników Rolnych i Leśnych Z. Z. P. „Przebudzenie“. Dzisiaj podajemy obliczenie płac na Pomorze — a w następnym numerze podamy obliczenie płac na województwo poznańskie — dokonane przez okręgowego inspektora pracy w Poznaniu.

Ordynarjusze.

Ręczniacy	9,37 zł.
Stróże, skotarze, oprzątacze, wartownicy	10,71 zł.
Fornale, pracujący stale końmi	12,05 zł.
Włodarze	13,38 zł.
Owczarze	14,72 zł.
Rzemieślnicy bez narzędzi	21,41 zł.
Rzemieślnicy z narzędziami	24,09 zł.

W powiatach gniewskim i tczewskim dla wszystkich kategorji ordynarjuszy, oprócz rzemieślników, w zamian obniżonej ordynarji pensje wynoszą o 3 ctr. rocznie więcej, t. j. miesięcznie 4,02 zł,

W powiecie starogardzkim o 2 ctr. rocznie więcej, tj. miesięcznie 2,68 zł.

Dla rzemieślników w powiecie gniewskim i tczewskim w zamian obniżonej ordynarji pensje wynoszą o 2 ctr.rocznie więcej, tj. miesięcznie 2,68 zł., a w powiecie starogardzkim o 1 ctr. rocznie więcej tj. miesięcznie 1,34 zł.

Zaciężnicy (płaca dzienna);

Kategorja Ia dziewczęta i chłopacy od 14 do 15 lat według obopólnej umowy.	
Kat. Ib. dziewczęta i chłopacy od 15 do 16 l.	0,89 zł.
Kat. IIa dziewczęta i chłopacy od 16 do 18 lat	0 95 zł.
Kat. IIb dziewczęta ponad 18 lat	0,72 zł.
Kat III. chłopacy od 18—21 lat	0,91 zł.
Kat IV. chłopacy ponad 21 lat zdolni do wszelkiej pracy i do kosy	1,43 zł.

Chałupnicy (płaca dzienna):

Chałupnicy	1,24 zł.

Dziewczęta i chłopacy wolnego robotnika otrzymują zapłatę w gotówce zaciężników odnośnej kategorji (pro grosza mniej).

Dla służby włościańskiej.
(gburskiej) (płaca miesięczna):

Parobcy i dziewczęta od 14 do 16 lat 2 ctr. żyta miesięcznie	32,12 zł.
Parobcy i dziewczęta do 16 do 18 lat 2 i pół ctr, żyta miesięcznie	36,13 zł.
Dziewczęta ponad lat 18 i chłopacy do lat 20 — 2,65 ctr. żyta miesięcznie	42,55 zł.
Robotnicy ponad lat 20 — 2,90 ctr. żyta miesięcznie	46,57 zł.

Giełda bydlęca.

Poznań. dnia 8. 1. 1929 roku.

Bydło:

Stadniki:	
pełnomięsiste młodsze	134—136
miernie odżywione młodsze i dobrze odżywione starsze	116—126

Jałowice krowy:

starsze wytuczone krowy i mniej dobre krowy młodsze i jałówki	140—148
miernie odżywione krowy jałówki	120—128
licho odżywione krowy i jałówki	090—100

Cielęta:

najprzedniej. cielęta tuczne	166—170
liche ssaki	130—134

Owce:

Opasy chlewne:	
starsze skopy tuczne, liche jagnięta tuczne i dobrze odżyw. młode owce	000—126
miernie odżywione skopy i owce	000—100

Świnie:

pełnomięsiste od 120 do 150 kg. żywej wagi	200—204
pełnomięsiste od 100 do 120 kg. żywej wagi	192—196
pełnomięsiste od 80 do 100 kg. żywej wagi	186—190
mięsiste świnie ponad 80 kg.	176—180
maciory i późne kastraty	150—190

Niniejszem uprzejmie donoszę mojej Szanownej Klijenteli, że powróciłem z 6-cio tygodniowej kuracji i

z dniem 10 bm. objąłem nadal urzędowanie.

Dr. Zbigniew Hrehorowicz

adwokat i notarjusz.

Chełmża, 10 stycznia 1929 r.

BUCHALTERJI

całkowicie praktycznie

wyuczam

kompletnie w ciągu 4-ch miesięcy. Także język niemiecki.

Elwertowski

Toruńska 33.

I. ptr. wejście z ul. Sądowej.

Czytajcie PrzeglądPomorski

Sprzedaż Inwenturowa

rozpoczynająca się z dniem 11. stycznia b. r. w firmie

„CZESANKA“ Bydgoszcz

Skład Bławatów i Jedwabi - Gdańska 157.

Wykwintna Konfekcja Damska - Plac Wolności 1

jest niebywałą okazją taniego zakupu.

Wobec ukończenia sezonu zimowego materjały i konfekcja

po bajecznie niskich cenach.

Na wszystkie inne artykuły udzielamy przy natychmiastowej gotówce

15% rabatu

Stare zapasy i resztki

Likwidujemy zupełnie po każdej cenie

Choroby płuc i gardła

pouczająca broszura nr. 11 bezpłatnie

Dr. Gebhard & Sp. Gdańsk.

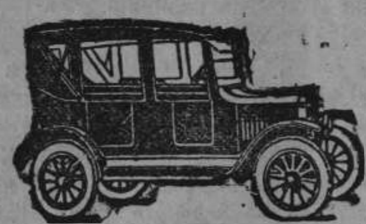
Mtor ogazowy

dobrze utrzymany tanio na sprzedaż

zgłoszenia w

Drukarni Przemysłowej

Chełmża — Rynek Bednarski 1.

Auto - Dorożka

do osiągnięcia w każdej chwili.

Zgł. u p. J. Dymskiego

Rynek II. — Restauracja.

Przedstawicielstwa

poszukuje pierwszorzędny solidny dom handlowo-przemysłowy w Warszawie. Nowocześnie urządzone biuro przy pryncypalnej ulicy, personel liczny i wykwalifikowany, referencje na żądanie. Reflektuje się tylko na poważne artykuły i pierwszorzędne firmy.

Łaskawe zgłoszenia pod **„Dom Handlowy“** przyjmuje **Biuro Ogłoszeń Teofil Pietraszek, Warszawa, Marszałkowska 115.**

Czytelnicy!

Prosimy Was, rozszerzajcie pismo nasze — przy zakupach swych towarów powołujcie się na ogłoszenia w „Przeglądzie Pomorskim“.

Reklama dźwignią handlu!

Składajcie datki na pomnik dla poległych naszego miasta.

Drukarnia Przemysłowa

Rynek Bednarski 1 **Chełmża** nar. Hallera

Telefon 72

Wykonuje

dla Urzędów, Banków, Handlu i Przemysłu Kupiectwa Rzemiosła, Towarzystw, Związków oraz zapotrzebowania familijne, także na rocznice jakoteż inne uroczystości

DRUKI

jak formularze, cyrkularze, cenniki, statuty, afisze, ulotki, plakaty, wizytówki, zaproszenia, koperty, rachunki, polecenia i t. p.

Skład żelaza

sprzętów kuchennych, fajansu i szkła dobrze prosperujący, w dobrem położeniu w małem mieście na Pomorzu z powodu choroby właściciela do **sprzedania** z towarem lub bez. Nadaje się na każdą inną branżę. Zgłoszenia pod **„Żelazo“** do Biura Ogłoszeń **IRO**, Bydgoszcz, Hermana Frankego 3

Przybory pisemne

poleca

Skład papieru Drukarni Przemysłowej

E. Guhl Ska

Bydgoszcz

Długa 45 - Tel. 19-43

poleca

Skóry wszelkiego rodzaju,

Gumę indyjsk.

wszelkie

artykuły szewskie i siodlarskie.

Naprawa śniegowców i kaloszy oraz wszelkich innych artykułów gumowych.

Drobne wysyłki pocztą w trzech dniach

RADJO-AKUMULATORY

ładuje w każdej porze dnia i nocy

Kino „Konkordja“

ulica Kolejowa 24 — Telefon 112.

Prasownia

bielizny męskiej i damskiej

Naciąganie firan.

Przyjmuje **bieliznę do prania**

Gwarancja czystości! — Ceny solidne

Gertruda Zarębska Sienkiewicza 1

Rozpowszechniajcie

nasze pismo codzienne bezpartyjne „PRZEGLĄD POMORSKI“